

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 28.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inserati: enostopna petstotnica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo. Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Štev. 295.

V Ljubljani, v petek dne 31. majnika 1912.

Leto II.

Naš osmi strankin zbor.

Ponedeljek. — Popoldne.

Predsednik dr. Tomšič odpravlja zborovanje in prečita brzojavna pozdrava češke socialno demokratične stranke (centralistične) in na veselici v Barkovljah zbranih zidarjev, ki sta bila z velikim navdušenjem sprejeta v vednost.

Petejan: Predlagam, da se zborovanje nadaljuje dotlej, da bo izčrpan ves dnevni red, kaj mnogo delegatov ne more ostati v Ljubljani do jutrišnjega dne.

Dr. Tomšič: O tem predloži predsedstvo zbora pozneje svoje predloge. V smislu dopoldanskega sklepa je na razpravi 5. točka dnevnega reda in dajem besedo poročevalcu Etb. Kristanu.

Jugoslovanska soc. demokracija in bratske stranke.

Poročevalec E. Kristan:

Cenjeni zborovalci! Za opredelitev našega razmerja do bratskih strank je najprvo treba pojasniti stališče naše stranke in stališče bratskih strank. Jugoslovanska socialna demokratična stranka stoji neomajno na stališču mednarodne solidarnosti z razredno zavednim proletariatom vsega sveta. Stranka smo, ki delujemo v našem malem narodu, stranka, ki imamo celo vrsto svojih posebnih interesov. Zato imamo potrebo neodvisnosti in avtonomije, ki nam jo zagotavljajo sklepi avstrijske internacionale, predvsem sklep iz l. 1897, ki izreka načelo, da se imajo socialno demokratične stranke v Avstriji organizirati po narodnosti.

Tesni narodni interesi nas spajajo z bratskimi strankami, ki delujejo onikraj Sotle in Save. Ta skupnost se je dokumentirala že na našem strankinem zboru l. 1896, ko nas je po našem zastopniku hrvaške socialne demokracije, v naši stranki je organizirane mnogo hrvaškega delavstva, ki je od ostalega hrvaškega delavstva odločeno po politični meji. Brez kolaboracije s hrvaško stranko si ne moremo misliti svojega delovanja. Zlasti živo se je pa potreba kooperacije pokazala ob aneksiji Bosne in Hercegovine. Prav enaka skupnost nas veže s proletariatom v Srbiji; vidno se je pokazala ta skupnost na jugoslovanski konferenci in na balkanskih konferencah.

Na drugi strani pa nas veže cela vrsta interesov s socialno demokratičnimi strankami, s katerimi živimo v eni državni hiši, pod enim parlamentom, v enakih ali sorodnih gospodarskih in kulturnih razmerah. Vse to daje našemu stališču poseben značaj, ki opredeljuje tudi naše razmerje do ostalih socialno demokratičnih strank.

Avstrijska internacionala je izhajala dolgo časa lepo in gladko, prirejala je skupne zbornice, ki so postavljali zakone vsemu organiziranemu avstrijskemu proletariatu in med bratskimi strankami so vladali bratski odnosi. V zadnjem času so se razmere nedvomno skalele: skupna stranka je le še fikcija in skupnega strankinega zbora že dolgo ni bilo. Povod za ta neljub pojav je prišel v življenje političnih strank iz konfliktov v strokovnem gibanju.

Ko se je sklenila organizacija socialne demokracije v Avstriji po narodnosti, smo naglašali, da velja to načelo le za politične stranke in smo si predstavljali, da bo kot protiutež proti narodni organizaciji služila enotnost strokovne organizacije. Stranka je danes organizirana na podlagi personalnega načela in ima pravico, da organizira za slovenske delavce v Avstriji, kjerkoli žive in kjerkoli se izkaže potreba. Če žive v Steyru n. pr. trije slovenski delavci, ne bomo snovali posebne slovenske lokalne organizacije ali celo delne organizacije. Drugačn pa je stvar, kjer žive močnejše naselbine slovenskega in hrvaškega delavstva. Strogih narodnostnih mej med Slovenci in njih nemškimi in italijanskimi sosedi ni in so vse mejne pokrajine izpremešane. Zato pa je v naših krajih tem nujnejše, da se ob politični organizaciji po narodnosti vzdržujejo najbližji stiki z drugorodnimi organizacijami, ki omogočajo združen in skupen nastop proletariata.

Kakor rečeno, je vzrok nesoglasja v avstrijski internacionali strokovnega izvarka. Nima nam namena, da bi opisoval zgodovino strokovnih sporov — efekt je ta, da delitve strokovne organizacije ni ostala brez posledic na političnem polju, ker delujejo v obeh organizacijah po večini eni in isti ljudje, ki niso angeli in ne avtomati in ki ne morejo omejevati svojih sporov na eno samo polje. Sad strokovnega konflikta je razkol v politični stranki češkega proletariata. Češki sodrugi, ki so ostali zvesti mednarodnim strokovnim organizacijam, so prišli do trdnega prepričanja, da zanje ni politične eksistence, če si ne ustanove lastne politične stranke in tako se je od stare češke slovenske socialno demokratične stranke odcepila nova češka socialno - demokratična stranka.

Nova češka stranka nam je naznanila svojo ustanovitvev in naša dolžnost je, da sklepamo o legitimnosti novo ustanovljene stranke. Mnogo je podobnih slučajev, da je v enem narodu več socialno demokratičnih strank; tudi ne-

enotno glasovanje socialno demokratičnih poslancev v parlamentih ni nič novega. Dasi so taki pojavi vse prej nego razveseljivi, vendar tudi preludo tragični niso, če upoštevamo, da gre povsod le za trenutna, mimoidoča nesoglasja in da jih razredni interes proletariata zopet odpravlja. Iz tega vidika je presojati tudi češki razkol.

Vprašanje za nas je tole: Člani nove češke socialno demokratične stranke so bili nekdanji člani češkoslovenske stranke, ki še živi in ki je od internacionale priznana. Odcepitev je najhujši pregrešek zoper strankino disciplino in vprašanje je: Kaj opravičuje to kršenje discipline?

Sodrugi češke stranke pravijo: Mi smo ostali, kakor smo bili. Naš greh je, da stojimo na vašem stališču mednarodne enotnosti strokovnih organizacij, vendar česar smo bili pah-njeni iz stranke. Če nismo hoteli izgubiti politične eksistence, smo si morali ustanoviti novo stranko.

V meščanskem svetu je bil strokovni konflikt prikazovan kot spor med češkimi in nemškimi delavci; v resnici gre pa za spor med enim in drugim delom češkega delavstva, ki se je iz strokovnih tal razrastle v političen razkol. Če je kršitev discipline izsiljena, preneha zločin biti zločin, če bi internacionalnim strokovnim organizacijam zvesti češki socialni demokratije morali politično zginiti, je umevno, da so zagrešili kršenje discipline v silni razmeri. Da bi se spuščali v obsodbo češkoslovenske stranke, kot si žele nekateri sodrugi, zato nismo kompetentni in ni povoda, tem manj, ker jo priznavajo celo stranke, ki žive z njo v neposrednih stikih. (Viharno odobravanje.)

Štebi: Konstatirati je treba predvsem dva momenta, ki sta zelo važna za presojo današnjega vprašanja: prvič, češkoslovenska stranka je pač poslala k nam svojega delegata, a v Inomstu, na strankin zbor nemške socialne demokracije ga ni poslala. In drugič: Meščansko časopisje je hlastno udarilo po mojem predlogu. Sodrugi E. Kristan je prefino in preveč z rokavicami prijelam vsa stvar hoteč jo diplomatično ublažiti: njegova resolucija je premlačna, premalo odločna. Mislim, da je treba separatizem označiti za to, kar je v resnici.

Separatisti imajo od nekdanj zelo prikladen izgovor: Ne poznaš naših ljudi, zato ne moreš soditi. Tako so govorili v Kodanju, tako v Inomstu in enako je izzvenel pozdravni nagovor sodr. Šmerala. Ampak češko ljudstvo ni nobena psihološka uganka: živahen temperament, nemirna politična in narodna agilitet, a vse to jim še ne daje pravice, da reklamirajo zase posebno kopito. Separatistično gibanje ni vzrastlo iz razmer češkega delavstva — narobe, siloma in umetno je bila med češke delavce zanešana separatistična gonja.

Predaleč bi nas zavedlo, da bi raziskovali vzroke separatističnega gibanja; odločiti nam je danes le vprašanje, če je separatizem potreben, če je koristen politiki in taktiki avstrijske socialne demokracije. To vprašanje moramo zanikati, ker je separatizem oslabil strokovno organizacijo in zmanjšal napadalno moč socialne demokracije. Politična in gospodarska osamosvojitvev proletariata je mogoča le z organizacijo vseh proletarskih sil: zoper internacionalno organiziran kapitalizem se mora tudi delavstvo družiti v mednarodnih organizacijah. Če je politična decentralizacija rojena iz političnih potreb proletariata, veljajo vse drugačne potrebe na strokovnem polju, kjer je najtesnejši centralizem kategorična zahteva.

Separatizem je izdal proletarske gospodarske in socialne interese v prid nerodoviti nacionalistični ideologiji in izgubil zmisel za mednarodno solidarnost; mi vidimo v njem dolžnost skupnega dela, a separatizem najhujše zlo, ki ga je treba iztrebiti. Po krivdi separatizma se je povečal pritisk kapitalizma v Avstriji in pomnožil se je tlak birokratične vlade; socialna demokracija je močno trpela na svoji moči v sled njega — izginila je prejšnja mednarodna solidarnost, solidarnost, ki je bila buržvaziji največji strah.

Reč je treba do konca speljati, napraviti red v lastni hiši; priporočam vam v odobritev resolucijo, ki jasno in odločno izraža, da hoče jugoslovanski proletariati v Avstriji po poti železne mednarodne solidarnosti naprej do zmage. (Viharno ploskanje in odobravanje.)

Milost: Doslje se je priglasilo že 17 govorikov k tej točki; da se debata ne zavleče in infinitum predlagam, da se zaključijo govorniška lista.

Dr. Jelenec: Predmet je tako važen, da ne gre omejevati prostega razgovora. Predlog se sprejme.

Dr. Tuma: Poročevalec E. Kristan je prijel separatizem močno z rokavicami in je govoril kakor advokat, ki plekira na olajševalne okoliščine... Separatizem je ločitev, separatizem je rušitev, zato je za mora vsak nepristranski sodnik obsoditi. V tem mnenju nas mora utrditi homerski kirohot buržvazije, ki še ni nikoli, odkar obstaja socialna demokracija, razodevala takega prešernega zadovoljstva kot sedaj. Separatizem se ni rodil iz potrebe čeških proletarskih mas, ampak iz ideologije meščanskih strank. Kolikor doktorjev,

toliko mnenj in toliko strank. Podoben zgled je italijanska stranka, ki se pod vplivom advokatov cepi na nebroj frakcij. V sled tega mora proletarec v svoji duši tembolj obsojati separatistične pojave. Pač pa sem mnenja, da nam manjka kompetence in da naš strankin zbor ne more obsojati, kakor bi mogel obsojati nemški strankin zbor v Inomstu. Edino, kar moremo, je globoko obžalovanje proletarske enotnosti rušečih pojavov. Dr. Dermota je obšla nesrečna misel, da je v »Naših Zapiskih« objavil Benešev zagovor separatizma. Separatizem ni socializem in je v očitem nasprotju z Marxovim naukom o ekonomskem materializmu. Želim in upam, da bo separatistično zlo rodilo nekaj dobrega. Separatizem naj bo nauk centralni in nemški socialni demokraciji, ki se je doslej kaj rada čutila gospodarja v socialistični hiši, da so ostale frakcije dorasle.

Milhevc: Kakšne sadove rodi separatizem, se je najbolje pokazalo ob dunajskih volitvah. ko so separatisti postavili svoje kandidate proti socialnim demokratom. Separatistični pojavi rušijo internacionalno solidarnost delavstva in jih je globoko obžalovati.

Petejan: Vsi smo prišli z največjim zanimanjem za to točko dnevnega reda, dasi med slovenskim delavstvom ni strahu za separatistično gibanje. Če je separatizem češkemu delavstvu škodljiv, bi bil slovenskemu delavstvu naravnost poglob. Želim, da bi bil separatizem za avstrijsko delavstvo zdrava lekcija: Vzorek separatizma ni iskati pri Čehih, temveč tudi v centralističnem birokratizmu strokovnih organizacij. Soglašam z E. Kristanovo resolucijo, nasprotujem Štebičev: Če internacionala ni izključila češkoslovenske stranke, nismo povoda, da zahtevamo izključitev mi. Ustanovitve češke socialno - demokratične stranke je bila huda pogreška, ker je otežila neobhodni sporazum in soglasje v češkem socialističnem proletariatu.

Čobal: E. Kristan je napravil vtisk, da skuša pomiriti strokovno organizirane delegate, razburjene nad separatizmom. Če sprejmemo Kristanovo resolucijo brez dodatka, damo separatističnemu gibanju le potuho. To, kar počenjo separatisti s strokovnimi organizacijami, ne gre obžalovati, temveč najstrožje obsojati. Izraziti moramo svojo voljo po enotnih strokovnih organizacijah kar najodločnejše, da se zavarujemo pred Šmeralovo napovedjo. V tem smislu je vstaviti v Kristanovo resolucijo najstrožjo obsodbo strokovne separatizma češkoslovenske stranke.

Kopač: Poročevalec se je po mojem mnenju izogibal jasnosti. Sodrugi hočejo vedeti, kaj je separatizem, da se ga vedo ubraniti. Naj navedem zgled iz železničarske organizacije. Centrala je z rokavicami hodila okolo Čehov; vzlic temu, da so sami izjavljali, da proti upravi centralne železničarske organizacije nimajo pritožb, so jo razbili. In sedaj doživljamo pri vseh volitvah v nezgodno zavarovanje in v bolniške blagajne na Češkem poraz za porazom. V Kristanovo resolucijo je sprejeti dostavek, ki naj obsoja češkoslovensko stranko in naj jo pozove, da preneha s svojim delavstvu škodljivim delovanjem. (Živahno odobravanje.)

Dr. Dermota: Nihče se ni spuščal v bistvo separatizma. Danes smo za vsako resolucijo nepravilni, ker strankino časopisje ni o vprašanju pisalo. Nepravilni smo za vsako sodbo ali obsodbo, ker se jih je le malo bavilo intenzivno s tem vprašanjem. Benešev članek sem objavil v »Naših Zapiskih«, ker hočem, da se zadeva pojasni z vseh strani. Za Češkim — in sicer nesocialističnim — glasom pride na vrsto dr. Adlerjev govor o tem predmetu na strankinem zboru v Inomstu. — V slovenskem delavstvu ni separatizma, ni niti separatističnih zarodkov. Kdor barva separatističnega hudiča v Jugoslovanski socialni demokratični stranki na steno, pretirava. Nisem advokat češkega separatizma, ampak nobenega separatizma nismo slišali, da bi vedeli, kaj hočejo. Zato je potrebna neka rezerva v naših izjavah in je pametno, da se preveč ne petelinimo. Nasproti Štebičevi resoluciji se mi zdi Kristanova mnogo primernejša in sprejemljivejša, dasi se mi zdi pasus o priznavanju nove stranke v njej docela nepotreben. Odločno sem proti dodatku Čobala in Kopača, ker izrekanje sodbe o češkoslovenski suanki ne sodi v našo kompetenco!

Dr. Tomšič: Nova češka socialna demokratična stranka nam je naznanila svojo ustanovitvev. Ni nas prosila, da jo pripoznamo, zato se mi zdi to pripoznavanje odveč. Štebičev predlog je zgrešen: postavlja trditve, za katere nimamo dokazov. (Hrupni izgovori.) Zato je ne moremo sprejeti. Enotnost strokovne organizacije je nujno potrebna in zato o tem ni izgovarjati besed; pač pa je naložiti skupni eksekutivi, da poišče vsa pota za odstranitev nevarnega razkola.

Milost: Z vsoto odločnosti sem za Kristanovo resolucijo. Preden ne zaslišimo obtožbeno-separatista, ga ne moremo obsoditi. Seveda moramo obsojati separatizem na strokovnem polju. Sodruga Čobal in Kopač sta z vso vehemenco nastopila proti separatizmu, ampak tako velik strah pa je pri nas nepotreben. Sodr. dr. Tuma je dejal, da nismo kompetentni za raz-

por. Tudi temu mnenju nasprotujem, zakaj ustanovila se je nova socialno - demokratična stranka, in treba je, da zavzamemo stališče do nje. Če nemški sodrugi niso upali izreči obsodbe nad separatisti in ki so vendar v boju z njimi, se mi z obsodbo sami osmešimo. Kar se tiče vsebine separatizma, sem mnenja sodruga Štebič; ampak obsodili se bodo separatisti sami, ker bo železna pest kapitalizma zopet združila centraliste in separatiste. Nikakor pa ne bo tega povzročila naša obsodba. Dr. Dermota je dejal, naj gremo preko tega vprašanja, kar seveda ni možno, ker moramo izreči svoje mnenje o novi centralistični socialno demokratični stranki. Ko je sodrug Čobal silovito napadal separatizem in mu je zbor viharno pritrjeval, sem tudi jaz užival veliko veselje ob močnem odobravanju govornikovih izjavah, izrečenih v pravem internacionalnem duhu. Ali kakor sem že omenil, nisem za to, da udiramo po separatizmu kar s kolom, zategadelj priporočam zboru v sprejem Kristanovo resolucijo s primerno spremembo.

Gaspari: Po govoru sodruga E. Kristana nismo več na osmem strankinem zboru, ampak na strokovnem kongresu. (Ugovor.) Vsi jahate konja strokovnega separatizma, ne eden pa se ni dotaknil političnega separatizma. (Ugovor.) Imamo strokovni in politični separatizem. Politični separatisti so tisti, ki so zvesti centralizmu ustanovili novo socialno - demokratično stranko. Ta stranka želi, da jo priznamo. Ta stranka je razredna, delavska stranka in sloni na temeljih internacionalnega socializma, zato jo priznamo. Nikakor se ne moremo vmešavati v notranji boj češkega delavstva. (Hrupni ugovori.) Nimamo kompetence za te spore. (Hrup.) Zategadelj se popolnoma strinjam s Kristanovo resolucijo.

Regent: Dolžni smo zavzeti stališče do nove centralistične češke socialno - demokratične stranke, ker nam je bila naznanila svoje konstituiranje. Večina delegatov je enostransko informirana, samo iz nemških virov. Čeprav sem uverjen, da je sodrug E. Kristan zavzel popolnoma objektivno stališče do spora, vendar čutim potrebo, naj bi bilo tudi slovensko socialistično časopisje podalo podatkov o tem sporu iz čeških in nemških virov, ki nas bi bili zadostno poučili. Štebičeva resolucija se mi ne zdi primerna, ker z ozirom na naše razmere vendar prehuo povdarja separatizem. Če je separatizem nekaj naravnega in vsiljenega, se bo sam ubil. Češko centralistično socialno demokratično stranko je ustvarila nujnost razvoja. Ne vem pa, kaj je vzrok separatizmu v strokah. Ker toraj o sporu nisem natančno počen, se bom zdržal glasovanja.

Kocmur: Tu se vse preveč filozofira. Češki separatizem se nas tiče prav tako kakor čeških ali drugih sodrugov. Zakaj strokovno gibanje je v interesu vsega avstrijskega delavstva, in zato je naravnost dolžnost slovenskega delavstva, da se izjavi o tem sporu. Izvor separatizma pa ni le na strokovnem polju, ampak zgodilo se je še marsikaj, kar je pripravljalo razkol, in centralno vodstvo je napravilo veliko napako, da je vse to prikrivalo. Pri volitvah v brnsko bolniško blagajno in pri dunajskih občinskih volitvah so separatisti nastopili tako, da moramo izreči nad njimi najostrejši kritiko. (Tako je!) Separatizem nam povzroča veliko škodo na strokovnem in političnem polju ter zlasti slabi našo parlamentarno akcijo. Štebičeva resolucija se povsem vjema z resnico, kar kažejo zlasti dogodki pri dunajskih občinskih volitvah. In za nas so merodajne predvsem posledice separatizma. Za separatiste veljajo Beblovo besede o revizionizmu. Če bi nemško delavstvo vprašali, kaj sodi o revizionizmu, potem bi ostali revizionisti generali brez armade. Sodrugi so preveč diplomatizirali v svojih izjavah. Konec Štebičeve resolucije mi ne ugaja. Moje mnenje je, naj stopi izvrševalni odbor v dogovor z izvrševalnimi odbori socialno-demokratičnih strank v Avstriji, da se čimprej skliče skupni strankarski zbor. Na dnevni red tega zbora naj se postavi izključitev češko-slovenske socialno-demokratične stranke iz socialistične internacionale in se naj pošlje ta sklep v izvršitev mednarodnemu socialističnemu kongresu.

Bahun (Trst): Vedno se je odlagalo vprašanje o separatizmu do strankinega zbora, zato se tudi ni tako dolgo pisalo o njem v našem časopisju. In zdaj je zopet omahovanje. Če priznamo novo češko centralistično socialno demokratično stranko, stojimo pred dejstvom, da priznavamo obe dve stranki, kar lahko povzroči veliko nejasnost. Znanih nam je dovolj pojavov, ki kažejo absolutno škodljivost separatizma. Politična in strokovna organizacija imata najožje stike in kar škodi eni, škodi tudi drugi. Postavimo se na političnem polju na avtonomno stališče, obsodimo pa vsak separatizem na strokovnem polju. V zadnjem zmislu naj se poostri Kristanova resolucija.

A. Kristan: Pred sabo imamo več resolucij in predlogov, o katerih naj izrečemo svoje mnenje. V debati se je čula velika neenotnost. Ne bom hvalil separatizma, pokazati pa vam hočem, da je umevno, kar se je zgodilo in da so bile napake tudi na drugi strani. Razpor se je začel v Amsterdamu, ker se ni priznal češki

strokovni tajnik. Boj med separatizmom in centralizmom je vsega obžalovanja vreden. Ne gre pa obsojati separatizma, ker se suče tu razpored formi organizacije in o tem so lahko različna mnenja. Ni izključeno, da se postavi vse strokovno gibanje na federativno podlago. Ker si torej v separatizmu še nismo povsem na jasnem (hrupen ugovor), sem za Kristanovo resolucijo. Separatizem je rodil razvoj in razvoja ne moremo obsojati, pač pa njega izrastke. Češki separatizem naj bi bil centralam resen memento. Ne obsojamo torej, česar ne poznamo, ampak glasujemo za nespremenjeno Kristanovo resolucijo. Gotovo pa je, da moramo biti za enotnost tistih form, ki so neobhodno potrebne za uspešno strokovno gibanje.

E. Kristan: Nisem mislil, da je moja resolucija tako imenitna kakor je. Prav z veseljem sem opazoval razvoj debate, zakaj podala je imenitno izpričevalo za politično zrelost naših sodrugov; še pred petimi leti bi to ne bilo možno. Debata je pokazala ekstremna stališča. Eni hočejo izključiti češko slovanško socialno demokratično stranko iz internacionalne, drugi hočejo pustiti vse pri miru. Edino pravilna je pa srednja pot in ta pot je tudi edini pravi izraz strankinega zbora. Nujnost sem konciliral za novo centralistično stranko. Formalno se je storil z ustanovitvijo nove stranke, hudo pregrešek proti disciplini in če ne bi bilo neobhodne nujnosti, bi ne mogli priznati novo ustanovljene stranke. Popolnoma molčati pa tudi ne moremo o vsem sporu, ker nam je nova stranka naznanila svojo ustanovitev. Resolucija sodruga Štebija je zelo radikalna in vedel sem, da bo naša na zboru mnogo prijateljev in zagovornikov, ker je v krogu našeg delavstva veliko razburjenje vsled razbijanja strokovnih organizacij. Dokaz da smo bili dovolj poučeni. V časopisju namenoma nisimo hoteli izreči svojega mnenja o separatizmu, preden ga ne izreče strankin zbor. Sodrugi Štebi zahteva v resoluciji, naj napravi naša stranka prvi korak za izobčenje češko slovanške socialne demokratične stranke iz internacionalne. Ali pa se nas najbolj tiče ta zadeva? Ne tajim, da relativno kot majhen narod zelo občutimo posledice separatizma. Najbolj pa so prizadete še druge bratske stranke, a vendar niso storile tega koraka. Zato ne gre, da bi mi storili ta prvi korak. Podcenjevali bi s tem tudi mednarodno tajništvo v Bruslju, ki vendar samo gozorno zasleduje pojave v socialističnem svetu. Prihodnje leto bo mednarodni socialistični kongres na Dunaju in socialistični biro bo vedel, kaj mu je storiti. Zato prosim, da odkloni strankin zbor resolucijo sodruga Štebija. Nekateri sodrugi pa soglašajo z mojo resolucijo, zdi se pa jim premalo radikalna. Tem sodrugom povem naslednje. Z meščanskimi nasprotniki moramo govoriti dovolj krepko, da nas razumejo. Če pa se socialistični bratski stranki izreka obžalovanje, tedaj je vsaka ostrejša beseda prekoračenje primerne tona med sodrugi. In če izrekamo upanje, da se vrne češko slovanška socialna demokratična stranka na pravo pot internacionalne, moramo vendar pustiti vrata odprta za povratek. In kljub vsem težavam upam, da se vendar najdejo pota do združitve proletariata te države, do združitve, ki bo močnejša od prejšnje. Zategadelj je bil potreben ton, kakor je v resoluciji, ker ne smemo igrati gosпода in sodnika nad češko slovanško socialno demokratično stranko. Strahu separatizma ni treba slikati brez potrebe na steno, ker take elemente so pobrale krščansko socialne organizacije in N. D. O. A moje utrjeno mnenje je, da so krščansko socialne organizacije in N. D. O. samo šola, ki bo delavstvo poučila, da je njegovo edino mesto v socialni demokraciji. Če sodrug Čobal pravi, da separatiste kar podavimo, potem me to popolnoma pomiri. (Veselo.) Jasno vam je, da zaradi časa ne morem odgovarjati na vse. Da pa ne bo nobenih dvomov, zlasti z ozirom na strokovno gibanje, predlagam naslednji dodatek k svoji resoluciji: »Na strokovnem polju smatra jugoslovanska socialna demokracija krepko centralizirano, za boj proti kapitalistični mednarodni združitvi sposobno organizacijo za neizogibno, odklanja vsako cepljenje strokovnih organizacij, in želi, da bi se tudi češko

slovanška socialna demokratična stranka čimprej vrnila na to edino polje, kjer more delavstvo žeti strokovne uspehe.« Upam, da so po tem dodatku z resolucijo zadovoljni tudi radikalnejši sodrugi. V moji resoluciji ni prav nič diplomatskega, ampak vse v njej je rezultat neizogibne nujnosti. Resolucija nas na eni strani zavaruje pred separatizmom, na drugi strani pa pušča vrata odprta, da se povrne masa češkega proletariata v internacionalno. Storiši smo torej vse, kar je bila naša naloga. Zato vas prosim, cenjeni sodrugi, da sprejmete resolucijo z njenim dodatkom. Potolazite pred glasovanjem vse svoje strasti, da bo naš sklep čem enotnejši, in se lahko ponosni vrnemo z zbora. Čem enotnejši bo naš sklep, tem bolj pokažemo svojo moč in nepremagljivo zaupanje v ono internacionalno, s katero upamo zmagati zase in za ves svet. (Viharno odobravanje.)

Petejan zavrača mnenje, da bi bil separatist, če je povedal svoje mnenje.

Štebi zavrača sodruga dr. Tomšiča, češ da nismo pripravljeni za razpravo o separatizmu, in sodruga dr. Šmerala, ki je dejal v pozidavnem govoru, da pridemo slovenski socialisti na tisto pot razvoja, kakor češko slovanška socialna demokratična stranka.

Kocmur izjavlja, da je govoril o volitvah v brnsko bolniško blagajno na podlagi tozadnjih informacij.

S tem je bila ta točka dnevnega reda pri kraju

Zdravniki državnega zbora.

Počasi se giblje vse v avstrijskem parlamentu, tako počasi, tako da bi polževa pošta včasih prav lahko tekmovala z delom državnega zbora. Nihče nima toliko pravice pritoževati se zaradi tega, kakor delavstvo, zakaj zlasti njegove zadeve zaostajajo, da si ni tako potrebnih reforme kakor delavske razmere. Najbolj kričeči dokaz je starostno zavarovanje, ki se suče v Avstriji tako, kakor da bi bilo treba ustvariti šele svet, na katerem se bodo rodili delavci, ki bodo v pozni starosti, nekako pred svojo smrtjo doživeli zavarovanje in potem umrli od radosti, da so vendar še učakali ta radostni dogodek.

Pa tudi manjše, celo prav majhne socialne zadeve tiče kakor v precepu. Najmanjši zakon o delavskem varstvu, o ureditvi delovnika, o delavskih institucijah, o združništvu, o nadzorništvu v podjetjih, vsaka neznatna reforma v socialnem zakonodajstvu roma dolgo križevno pot, se valja po odsekih in pododsekih, se praši v omarah za akte, se pozablja v pisarnah in posvetovalnicah; kar je v drugih državah mala epizoda, ki se reši samo po sebi umevno in tako rekoč mimogrede, je v Avstriji takoj velik problem in za vsako reč se mora spraviti na noge tak aparat, da je že njegova teža največja ovira gladke rešitve.

Razum bistveno delavskih reči zastaja ves politično - ustavni razvoj. Tiskovna reforma n. pr. je že par desetletij na dnevnem redu; ali kakor da bilo to že dovolj, se ne gane nikamor. Enako je društvenim in zborovalnim zakonom. In tako bi se človek lahko oziral na vse strani in povsod bi nahajal samo zastajanje. Tudi meščanske stranke se ne morejo bahati, da se izpolnjujejo njihove želje kakor v nebesih. Zlasti kulturna vprašanja so večinoma v ledenici; vsi narodi imajo n. pr. stare vseučiliške zahteve, ki so tako temeljito neizpolnjene kakor upanje grešnika v hudičevem kotlu na izveličanje. In celo vlada tarna, da se ji slabo godi, da ne more doseči od državnega zbora, kar bi rada, da je finančna reforma v zakonodajstvu to kar večni Žid v pravilnici, da niti brambne reforme ne more spraviti pod streho in da ima še celo vrsto zadev, ki ne pridejo niti na dnevni red.

Pač ima vlada še najmanj pravice, da se joka, ali priznati je vendar treba, da tudi njej ne gre vse po loju. Veliko več razloga za pritožbe ima seveda prebivalstvo, kateremu bi moral parlament v prvi vrsti služiti.

Naš parlament je bolan. V tem se vjemajo diagnoze vseh političnih zdravnikov. Ali v označbi bolezni se razhajajo diagnoze, in terapije, ki jih priporočajo, so povsem raznovrstne. Najneumnejša je tista učenost, ki pripoveduje,

da je kriva splošna volilna pravica. Kako klavrn je bil kurialni parlament, je še v živem spominu, in če se primerja sedanji državni zbor nekdanjemu, se ne more splošni volilni pravici očitati nič drugega kakor to, da ne more delati čudežev.

Druge vrste veljaki so tisti, ki pripisujejo vso mizerijo državnoborskemu poslovniku. Teh je največ, in po njih se vidi, kako razširjen je po Avstriji fatalizem. V vseh meščanskih strankah sede možaki, ki mislijo, da ni treba nič drugega kakor opravičilo, ki omejuje govorjenje s kakšnimi čudeznimi in strogimi določbami, pa se izpremeni parlament v mašino, ki bo vsako minuto metala najidealnejše in najpopolnejše zakone iz sebe. Opravičilo po vzoru pruske dume ali kranjskega deželnega zbora se jim zdi arkanum, ki ozdravi vse bolečine in bolezni.

Opravičilo državnega zbora je gotovo potreben izpremembe. Saj je zelo star, in vsak zakon se sočasno obrabi. Takrat ko je bil izdelan in uveljavljen sedanji poslovnik so bile razmere v parlamentu vse drugače kakor dandanes in parlament sam je bil nekaj drugega kakor sedaj. Ustava je bila mlada in političarji so videli samo nekoliko velikih problemov, ki bi jih imel parlament reševati: Vsako leto enkrat proračun, poleg tega pa še par zakonov, pa bi bilo vse delo opravljeno. Posel poslanca je bil takrat videti zelo postranski poklic. Če se snide parlament parkrat na leto za kratko dobo in opravi vse svoje naloge, je skoraj vsak opravičilo dober. Zlasti če so poslanci polni idealizma, bodisi kakršnega, in če so zaljubljeni v parlament, v katerem vidimo še jasno pridobitev včerajšnjega dneva.

Ali naloge državnega zbora so se pomnožile in že zaradi njihovega števila bi moral biti parlament skoraj vse leto skupaj, da bi mogel opraviti vse, kar sme prebivalstvo pričakovati od njega. Število poslancev se je nekolikokrat povečalo in vsled tega je postal aparat seveda okornejši. Zlasti važno pa je to, da se je v desetletjih razmerje političnih strank do parlamenta samega izpremenilo. Prvotni idealizem je izginil. Politično življenje se je razvilo, cilji posameznih strank so potisnili nekdanje skupne ideale v ozadje. Spomin na nekdanje boje za parlament je minil in z njim tudi prvotna navdušenost za državni zbor. In politični razvoj je povzročil silno razcepljenje meščanskih strank. Stranke se ne ločijo samo po svojih političnih programih, temveč še posebej po narodnostih, tako da je v Avstriji približno sedemkrat toliko strank kakor normalno v drugih državah.

Tej množici strank pa tudi parlament ni skupna vez. Zakaj v njem vidijo simbol sedanje državne ureditve, do katere ne čuti nobena razun vladajočih ljubezni. Parlament smatrajo za aparat večine, s katerim ovira manjšine v njihovem stremeljenju, in zato jim je tako malo ležeče na obstanke državnega zbora, da so vsak hip pripravljene obstruirati in ustaviti vso zakonodajno delo, brez obzira na to, da se tem le pospešujejo vladno samovoljo in samolastnost.

Tega ne izpremeni noben opravičilo, pa naj je etično idealen, ali pa drakonsko brutalen. Predpisi lahko povzročijo, da se izpremeni oblika obstrukcije, onemogočijo pa ne morejo obstrukcije, kjer je resnično nagnjenje do nje in kjer mislijo stranke, da ni zanje nobene druge pomoči. Nasprotno: Čim »radikalnejša« so sredstva za zatiranje obstrukcije, tem večja je nevarnost, da požene obstrukcija parlament sam v zrak.

Parlament je bolan, ker je bolna država. Pomoči ni v poslovniku, temveč le v temeljiti preuredbi države. Samo če morejo in morajo vsi narodi smatrati državni zbor za svoj dom, jim bo na obstanke parlamenta toliko ležeče, da ga bodo branili ne le proti zunanji napadom, temveč tudi proti vsaki notranji nevarnosti. In tedaj bo malo skrbi za opravičilo.

Državni zbor je kos avstrijskega problema, ali doslej kaže meščanstvo, da ni kos rešitvi tega problema. Dokler je politično nesposobna buržvazija gospodinja v parlamentu, je tudi od njega zamen pričakovati ono sposobnost, ki jo žele ljudske množice zaradi svojih potreb. In avstrijskega problema tudi noben opravičilo ne spravi s sveta.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in tane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:

celoletna	K 21 60
polletna	10 80
četrtletna	5 40
mesečna	1 80

Za Nemčijo:

celoletna	K 26 40
polletna	13 20
četrtletna	6 60
mesečna	2 20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravištvu „Zarje“ v Ljubljani.

Ljubljana in Kranjsko

— Sušteršič pojde v šolo. Deželni glavar kranjski dr. Ivan Sušteršič ima mnogo lepih lastnosti, najlepša pa je nedvomna njegova skromnost. Na primer: Lahko bi bil že davno postal minister, če bi ga bil cesar imenoval. Ali dr. Sušteršič se je zadovoljil s tem, da je postal kranjski deželni glavar, za kar ni bilo nič drugega treba kakor izpodnesti Sukljetu stol. Kranjski deželni glavar je navsezadnje tudi nekaj, čeprav je ministrski predsednik le še nekoliko več. Ker pa deželni glavar vendar še ni toliko kolikor cesar ali pa bog, si pomaga gospod dr. Ivan Sušteršič s tem, da se približuje nebesom vsaj z nosom kolikor je mogoče. Ali to je za pravo krščansko skromnost vse premalo. Kar vidi v nebesih, se ne opazja dovolj na zemlji, skromnost pa ima le tedaj pravo ceno, če se blešči med živimi ljudmi. Zaradi tega so klerikalci sklenili, ker ne morejo živga Sušteršiča partisočkrat pomnožiti, da ga obesimo vsaj in effigie na kolikor mogoče mnogo sten. Njegova slika ima priti v vse šole na Kranjskem, v tistih, ki imajo po več razredov, pa menda v vsak razred. Bognedaj, da bi bilo to v kakšni zvezi z ošabnostjo! Te lastnosti ni nikdar poznal dr. Sušteršič in poznala je tudi ni klerikalna stranka. Če bi šlo za prevzetnost, bi obesili Sušteršiča v cerkve namesto svetnikov. Seveda ne dajejo tudi Sušteršiča zato v šolo, da bi se kaj učil; take reči namreč niso za pravega klerikalca, zlasti še, če zna delati šahovske poteze. Ljudje, ki vedo kaj in kako, so nam povedali, da ima to dekoriranje šol vse drug, visoko patriotičen namen. Sušteršičeva slika naj spodbuja nadebudno mladino, da posveti svoje sile enako visokim ciljem kakor originalne slike v okvirju. Četudi ni mogoče, da bi vsi abecedarji, ki jih bo gledal strogi gospod s stene, postali kranjski deželni glavarji, je vendar tudi Kranjcu marsikatera karijera odprta, le tako je treba znati in tako hoditi, kakor je znal in hodil dr. Sušteršič. Skratka, klerikalci imajo pri tem same idealne namene, in da upa »Slovenska Straža«, ki prodaja Sušteršičeve slike, s to rečjo napraviti dobro kupčijo, je pač le slučaj.

— »Slovenčeva« genealoška znanost je včasih od muh, ali na semenj hodi vendar z njo, kakor da bi bila vredna cekinov. Od nekega »prijatelja lista« si daje »poročati«, da se je profesor Masaryk prej pisal »Masaryk«, da je to pravo češko ime in da je s pisavo Masaryk le nekako zakril svoje slovanško pokolenje. »Slovenec« se je s tem lotil zadeve, s katero so se že češki klerikalci toliko blamirali, da bi si bil slovenski klerikalni list lahko prihranil še svojo posebno blamažo. Pred par leti je bil v praškem »Času« objavljen natančen faksimile Masarykovega krstnega lista in iz tega je bilo natančno razvidno, da se je glasilo njegovega očeta, torej tudi njegovo ime pravilno Masaryk. Češkim klerikalcem je takrat ta dokaz sapo zaprl. Ali fanatiziranje o zatajevanju slovansega pokolenja je eo ipso smešno, in sicer iz nešteti razlogov. Dandanašnji ne more po imenu itak nihče soditi nobenega pokolenja, ko imajo največji slovanški petlini nemška, največji nemški hujšakči slovanška imena. Vrhutega je Masaryk

ANTON ČEHOV:

Srečka.

Ivan Dmitrič, ki porabi letno z družino 1200 rubljev, s svojo usodo zadovoljen človek, sedi po večerji na divanu in bere časopis.

»Danes sem pa pozabila pogledati v časopis,« reče njegova žena, ko je pospravljala po mizi. »Poglej, če so dobili že razglašeni!«

»Da, tukajle,« odgovori Ivan Dmitrič. »Ni morda tvoja srečka zapadla?«

»Ne, v tork sem plačala obresti.«

»Katera številka?«

»Serija 9499, srečka 26.«

»Tako, tako... Pokaži... 9499 in 26.«

Ivan Dmitrič ni verjel na loterijsko srečo in bi drugkrat za nobeno ceno ne pogledal dobitke, toda sedaj iz brezdelja in — ker je imel časopis ravno pred očmi — je iskal številko. In precej, kot v zasmeh njegovi neveri, se mu začrta v drugi vrsti zgoraj številka 9499 jasno v oči! Ne da bi pogledal številko srečke, da bi se prepričal, položil časopis na kolena in občuti, kakor da bi mu kdo mrzlo vodo škropil po telesu, pod prsmi prijetno mrzlot, strašno in sladko!

»Maša, tukaj je 9499!« pravi z veselim obrazom.

Soproga gleda njegov začuden obraz in razume, da se ne norčuje.

»Da... da... Resnica!«

»In srečkina številka?«

»Ah, da! Še srečkina številka. Sploh pa počakaj... naj bo! Ne, kaj misliš ti? Številka naše serije je tukaj! Toda, razumeš ti...«

Ivan Dmitrič se smeje široko in brezmiselnost, medtem ko gleda svojo soprogo, kakor otrok, kateremu se pokaže svetlikajoča se reč. Njegova soproga se tudi smehlja: njemu kakor njej je prijetno, da je imenoval samo serijo in

hitel dognati tudi številko srečke. Naslajati se na mogoče reči, je tako lepo, tako sladko!

»Serija je tukaj,« začne Ivan Dmitrič, po dolgem molčanju. To se pravi, lahko je, da smo kaj dobili. In to lahko, je vendar tukaj!«

»No, sedaj pogledaj!«

»Počakaj! Bodeva še prehitro očarana. V drugi vrsti zgoraj je, to se pravi, dobitek znaša 75.000. To ni denar, temveč moč, glavnica! In sedaj pogledam naenkrat v tabelo in tu — 26! Ah? Slišiš, če bi resnično bili tako srečni?«

Dvojica se začne smejati, tiho se gledata. Mogoča sreča jih je omamila, nista morala niti misliti, niti reči, zakaj bi rabila teh 75.000, kaj bi kupila, kam potovala. Mislila le na številki 9499 in 75.000, si jih slikata v svoji domišljiji in na mogočo srečo čisto pozabita.

Ivan Dmitrič gre, časopis v roki držeč, večkrat iz enega kota do drugega in malo pomisli, ko se je oprostil prvega vtisa.

»Kako, če bi zadela?« reče. »To bi bilo novo življenje, veselo in vse lepše, kakor dosedanje! Srečka je tvoja latnina, toda če bi bila moja, bi pred vsem za kakih 25.000 kupil posestvo; 10.000 bi naenkrat raztrosil: novo pohištvo... potovanje, plačanje dolgov in tako dalje... Drugih 40.000 bi naložil v hranilnico na obresti.«

»Da, posestvo — to je lepo,« pravi soproga, medtem ko sede in položi roke na kolena.

»Kje v Orelski guberniji... Prvič ne rabimo nobenega polnčnega stanovanja, drugič nobenih dohodkov.«

V njegovi domišljiji so tesne slike, ena prijaznejša in bolj poetična od druge, in v vseh slikah vidi samega sebe, sitega, mirnega in zdravega; gorko mu je, celo vroče! Tu leži, potem ko je snedel sladolep, na vročem pesku ob reki ali v vrtu pod lipo... Vroče je... Sinček in hčerka se plazita za njim, brskata po pesku

ali pa lovita hrošče v travi. On sladko spava, ne misli nič in čuti z vsem telesom, da mu ni treba ne danes, ne jutri, ne pojutrišnjem v službo. In če se ležanja naveliča, gre k mlatičnem ali v gozd po gobe, ali gleda, kako lovi kmet ribe v mrežo. Če je zašlo solnce, vzame cunj in milo in gre h kopalski hišici, kjer se sleče, dolgo gladi z roko po golih prsih ter stopi v vodo... In v vodi okolo temnih mehurjev od mila se premikajo ribice, majoje zelene vodne rastline. Po kopanju čaj z dobrim pecivom. Zvečer izprehod, ali sam, ali s sosedi...

»Da, lepo bi bilo, če bi človek imel posestvo,« pravi soproga, zatopljena v misli; in na njenem obrazu je vidno, da je od te misli vsa očarana.

Ivan Dmitrič si slika jesen z deževjem, mrzle večere, opojna pomladanska jutra. V tem času se mora nalašč dolgo izprehajati po vrtu, ali po bregovih reke, da se dodobra premrazi, potem velik kozarec vodke, osoljene gobe s kumarami in — še kaj pijače. Otroci pritečejo iz vrta in vlečejo repe in redkvice, ki diše po sveži zemlji... In potem sede na divan in počasi prelista kak ilustrovan časopis, pokrije si z njim obraz, odpne vestjo in zaspi...

Poletju sledi pasji dnevi, mračno deževno vreme. Dan in noč dežuje, gola drevesa jokajo, veter je mokroten in mrzel. Psi, konji, perutnina, vse je mokro, pobito, plašno. Ne moreš na izprehod ne iz hiše, ves dan korakaš iz enega kota v drugega in žalostno je gledati motne šipe. Dolgočasno!

Ivan Dmitrič obstane in ogleduje svojo soprogo.

»Veš, Maša, jaz bi potoval v tujino,« pravi, in začne misliti in si predstavljati, kako bi bilo lepo v pozni jeseni potovati v tujino, kamorkoli v južno Francijo ali Italijo... Indijo...

»Jaz bi tudi gotovo potovala,« se oglasi

soproga. »In sedaj pogledaj srečkino številko!«

»Stoj! Počakaj!...«

Hodi po sobi in misli dalje. Porodila se mu je misel; kaj ko bi žena resnično potovala v tuje dežele? Potovati je prijetno, sam v veselji, brezkerni družbi mladih in bujnih žensk in ne takih, katere vso pot le na otroke mislijo in o njih govore, ki za vsako kopejko vzdihujejo, se tresejo. Ivan Dmitrič si predstavlja svojo ženo v železniškem vozu, s številnimi zaboji in košarami; vzdihuje, stoka in se pritožuje, da jo na potovanju boli glava, da izda preveč denarja; vedno in vedno mora na postajah kupovati gorko in mrzlo vodo in kruh s sirovim maslom... Kosila ne sme kupiti, ker je predrago...

»Vsako kopejko si bo zaračunala,« si misli, skileč na svojo soprogo. »Srečka je njena in ne moja! In zakaj naj potujem v tujino? Kaj bi videla tamkaj? Sedela bi v hotelski sobi in jaz ne bi smel nikamor... To vem!«

In prvič v življenju se mu je zazdelo, da je njegova žena postarna in grda, da diši vsa po kuhinji in da je sam še mlad, zdrav, krepak in svež, da bi se lahko drugič poročil.

»Gotovo je vse to neumnost in prismoječnost,« si misli, »ali zakaj naj ona potuje v tujino? Kaj razume ona? Ali ona bi potovala... Lahko si mislim... In zanjo je resnično vseeno, ali Rim, ali Bergen. Vedno bi me le motila. Lahko si mislim: kakor hitro bi imela denar, bi ga kakor imajo ženske navado, šestkrat zaklenila. Pred mano bi ga skrila... Svoji sorodnikom bi raztrosila denar in meni zaračunala vsako kopejko.«

Ivan Dmitrič se spomni sorodnikov. Vsi ti bratci, sestre, tetke, strički bi prilezili, če bi kaj slišali o dobitku, začeli se po beraško smehljati, hliniti se, lajati. Predrznji ljudje! Če jim daš nekaj, hočejo še več, in če ne — potem te

dovolj slovansko ime, in z njim se ne da slovansko pokoljenje nikakor zatajevati. Masaryk je pravzaprav Slovák, in slovaščina se sploh ne posluša črke ř. Pisava »Masaryk« je pa sploh absurda; če bi bil ř v imenu, tedaj bi se pisalo Masarik (kakor n. pr. Šaparik). Čemu je bilo treba »Slovenca« prihajati s to traparijo? Menda le za to, da je mogel se pritakniti, kako slabo vpliva Masaryk na mladino. Ali čudno je vendar, da je ravno med Masarykovimi dijakimi razmeroma mnogo resnih in treznih. In če bi bili Slovenčevci hodili v Masarykovo šolo, bi bili nabrže tudi modrejši, nego so.

Nesrečna ljubezen. Ponoči od torka na sredo je prišel kovaški mojster Ignacij Vilhar v Postojni pod okno svoje ljubice K. L. in se je ustrlel. Zadel se je tako dobro, da je bil takoj mrtev. V smrt pravi, da ga je gnala nesrečna ljubezen. Nekoliko so pa nemara pripomogle tudi materielne skrbi.

Puška igrača. 17letni Jernej Okorn v Cerovem se je igral z nabito flobertovo puško. Pri tem je ravnal precej nerodno, tako da se je puška sprožila in ga je naboj zadel v trebuh. Okorn je nevarno ranjen. — V Gabrskem je srečal posestnikov sin Filip Murn kovaškega pomočnika Martina Balana na cesti. Murn je imel flobertovo puško pri sebi. Menda »v šali« je pomeril na Balana. Tisti hip se je pa že puška sprožila in zadela Balana v trebuh. Tudi Balan je težko ranjen.

Utonil je. 28. t. m. 18letni posestnikov in gostilničarjev sin Fr. Kužnik iz Trebnjega v potoku Temečici, ko je lovil ribe. Sedel je na vrbi, ki je visela čez potok ter lovil ribe s trnikom. Ker pa je bil podvržen epilepsiji, je bržkone v napadu epilepsije padel v potok. Ker ni bilo nikogar zraven, je utonil v pol metra globoki vodi ter ga je pozneje našel mrtvega njegov brat, ki so ga poslali stariši, da ga je šel iskat.

Nesreča v tobačni tovarni. Pri podiranju odra je padel zidarski pomočnik Kokotec Pavel 4 metre globoko in si je močno poškodoval desno roko in nogo. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico.

Velika grajska veselica na ljubljanskem gradu. Pevsko društvo »Slavec« priredi v nedeljo 23. junija na ljubljanskem gradu veliko grajsko veselico v korist pogorelcem v Tomačevem. Veselica bo zasnovana na široki podlagi in bo trajala dopoldne in popoldne.

Koncert »Slovenske Filharmonije« je v soboto 1. junija t. l. ob ugodnem vremenu, na vrtu hotela »Zlata kaplja« (L. Tratnik), sv. Petra cesta št. 27. Dirigira g. kapelnik Teply. Zadržek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 40 vin.

Judežev beg. Dne 24. novembra m. l. je pobegnil France Judež, posestnice sin iz Količevega iz deželnosodne jetnišnice, kjer je imel zaradi tepeža odsedeti osem mesečno kazen. Po begu se je takoj obrnil proti domači vasi; poklical brata Pavla, ki je spal na hlevu. Temu je tudi povedal, kje je v sobi njegova obleka. Begunec se je preoblekel in ostal prihodnjega dne še v domači hiši, kjer mu je mati Marija skuhala čaj, sestra Ivana pa kosilo. Drugo jutro se je zgledala orožniška patrulja pri Judeževih in so povpraševali po beguncu. Domači so rekli čeravno so vedeli, da se je skril v klet, da se je res predvečer doma zglasil, da pa ne vedo, kam jo je potem krenil. Begunec se je še nekaj časa skrival po domačem gozdu, kjer je dobival od domačih hrano in 37 kron denarja za beg. To priznava vsi trije obdolženci, zagovarjajo se pa, da jih je vezala dolžnost pomagati sinu oziroma bratu. Sodišče je bilo drugega mnenja ter je obsodilo mater Marijo in sestro Ivano vsako na 14 dni, brata Pavla pa na en mesec ječe.

Ponesrečeno maščevanje. Kontorist August Rumpel v Ljubljani je bil letos zaradi neke tatvine obsojen na tritedensko ječo. Za pričo zaslišan Egidij Setina. Ko sta se potem slučajno srečala z obdolžencem, je potegnil brovningov revolver, rekoč: »Ali ga vidite? Vi ste mene pokopali, zdaj bom pa jaz Vase.« Setina se je ustrašil in se ni upal klicati na pomoč, boječ se, da bi Rumpel ne sprožil. Tudi kontoristu Tiranu je grozil, ker mu je ta pisal neko osonno pismo. Da pride osebo v Jarše in da ga bo tam prijel za jezik. Tiran se ga je bal, ker je vedel, da ima obdolženec vedno samokres pri sebi. Pri trgovcu Stupici je R. izmaknil za 120 K raznega blaga, pri puškariju Kaiserju bankovec za 20 K in pri optiku Filipu Goldsteinu kukalo, vredno 194 kron. Ko je bil Rumpel dne 6. aprila aretiran in na osrednji stražnici preiskan, je hipoma pobodo kleli ter želeli vse mogoče nesreče. Ivan Dmitrič vidi sorodnike in njihovi obrazi se mu zde zopni in grdi.

»Taka sodrga!«
Tudi obraz žene se mu zdi zopni in grd. V njegovi duši se kuha jeza proti njej in misli veseli:

»Nič ne razume o denarju, zato je tako pohlepna. Če bi zadel, bi mi dala le 10 rubljev in drugo — pod ključ in zapah.«
In ne gleda več smehljaje, ampak poln sovraštva na svojo soprogo. Tudi ona ga gleda, polna sovraštva in jeze. Ima svoje mavrično-pisane misli, svoje načrte, svoje domišljije. Prav dobro razume, kaj misli njen mož. Ve, kdo bo najprvo iztegnil kremplje po njenem dobitku.

»Na tui račun se lahko prav dobro kaj izmisli,« govori njen pogled. »Ne, ti se ne podstopiš!«
Njen mož pojmi njen pogled. Poln sovraštva v prsih, in da bi jezil svojo ženo, pogleda na četrto stran časopisa in označi zmago-slavno:

»Serija 9499, srečka 46. Pa ne 26!«
Upanje in sovraštvo izgineta naenkrat in Ivanu Dmitriču in njegovi soprogi se dozdeva, da so sobe temnejše, manjše in nizkeje, da kruh, ki ga zvečer zavžijeta ne nasiti, temveč zledejo le škoduje, dozdeva se jima da so večeri dolgi in dolgočasni...

»Sam vrag ve,« pravi Ivan Dmitrič, ki je postal zopet vesel in dobre volje. »Kamor stopiš, povsod so smeti pod nogami. Nikoli niso sobe počejene. Moram iz hiše, vrag me vzemi!«
Grem in se na prvem jasenu obesim.

tegnil revolver iz žepa ter ustrelil. Mogoče da se je hotel usmrtiti, ker si je prestrelil suknjo. Sodišče ga je obsodilo na poldrugo leto težke ječe.

Kinematograf »Ideal«. Danes v petek, dne 31. maja specialni večer: 1. Vožnja po Schatzalpski železnici. (Zanimiva potovalna slika.) 2. Hrabra otroka. (Amerikanska drama.) 3. Jaično cvrtje a la Pieffe. (Velekomično.) 4. Poravnana krivda. (Drama samo zvečer.) 5. Kalniške čete. (Krasna narvna slika.) 6. Kvastl se uči po rusko plesati. (Jako humoristično.) 7. Maščevanje ljubosumnega. (Lepa ameri-kanska drama, samo zvečer.) 8. Mirko frankira pošto. (Igra 6½letni Mirko.) Jutri senza-cijska drama »Kača na prsih.«

Ildrija.

Sodrug! pozor! Javen shod članov vseh združenih delavskih organizacij v Ildriji, ki se je imel vršiti na soboto dne 1. junija, se iz nepričakovanih ovir vrši v sredo dne 5. junija ob 9. zvečer. Prostor se pravočasno naznani.

Občno konsumno društvo v Ildriji priporoča svojim članom bogato zalogo narejenih oblek po najnižjih cenah. Istotako suknja in hla-čevine vsake vrste. Cene mok, pšenice in ko-rune kakor tudi drugih živil so v kons. društvu najsolidnejše. Zalogi istrskih vin na debelo in drobno ne more nobena konkurenca s cenami konkurirati; treba je samo poskusiti kvaliteto in vprašati za cene. Svoji k svojim, je geslo za-vednega delavca.

Naročniki »Zarje« v Ildriji, ki so do 18. maja t. l. bivšemu raznašalcu še kaj na dolgu ostali, so vnovič naprošeni, da zaostanke takoj poravnajo, da je mogoče napraviti red ter, da se izognejo eventualnim sitnostim, ker ima bivši raznašalec za sprejeti tisk osebno odgo-vornost.

Štajersko

S skale je padla. Iz Kapele poročajo: Dne 27. t. m. je hotela 20letna šivilja Ana Schottner z Dunaja trgati na neki skali gorske cvetice. Pri tem ji je spodrsnilo in je padla 20 m globoko preko pečine. Obležala je takoj mrtva. Gosilci so spravili njeno truplo iz pre-pada in ga prenesei v Kapelo.

Smrt pod vozom. Iz Lučan poročajo: Posestnik Friderik Jarc je bil te dni zaposlen z vožnjo stelje iz gozda. Težko obložen voz se mu je nenadoma zvrnil in on je prišel pod kolesa. Vozova roč ga je tako hudo pritisnila na sence, da mu je strla lobanjo. Bil je na mestu mrtve.

Samomor vojaka. Na binkoštno nede-ljo ob 11. zvečer je skočil v Mariboru vojak 47. pehotnega polka France Šarija z mostu v Dravo. Ko je bil v vodi, je še parkrat zakli-cal na pomoč, potem je izginil v valovih. Vzrok samomora je seveda neznan.

Goriško.

Nesreča v nabrežinskem kamnolomu. V sredo ob štirih popoldne je ponesrečil de-lavec Andrej Komel, rojen 1. 1878. v Solkanu, v Čaharijevem kamnolomu. Velik kamen mu je padel na hrbet, mu poškodoval glavo in zlomil nogo. Andrej Komel je dobil tako te-žke poškodbe, da bi bil pač moral zdravnik okrajne bolnišnice blagajne dr. Svoboda takoj storiti svojo dolžnost in prihiteti na kraj ne-sreče. A zdravnik gre raje tja, kjer dobi več zaslužka, šel je v Komen k nekemu zasebniku. Pravijo, da imamo na Avstrijskem obrtne nad-zornike, ali v kamnolomu še nismo doživeli tega, da bi si kak obrtni nadzornik ogledal kraj, kjer delamo, drugače bi v naših krajih za-prli že marsikak kamnolom.

Trst.

Politični odbor jugoslovanske socialne demokratične stranke ima v soboto 1. junija zvečer važno sejo. Sodrug! odborniki so na-prošeni, da se je udeležijo polnoštevilno.

Sodrug! kateri se nameravajo ude-ležiti izleta na Dunaj, ki ga prirede tržaški so-cialni demokratije ob priliki mednarodnega socialističnega kongresa leta 1913, so napro-šeni, da se čim prej vpišejo. To store lahko pri glavnem izletnem tajništvu v Delavskem domu kakor tudi v skladiščih naših konsumnih za-drug, ali pa v kavarni »Union« in v gostilni »International« v ul. Boccaccio 25. Cena iz-letu je 70 kron in se jih lahko vplačuje v te-denskih obrokih zo kroni. Kdor se pa vpiše po septembru 1912 plača mesto 70 — 75 kron. Kdor se bo pa vpisal v januarju 1913, bo mo-ral plačati 80 kron.

Slovenska porota in italijanski nacio-nalci. Pretečno sredo so protestirali člani ita-lijanskega nacionalističnega političnega dru-štva »Patria« proti takozvani slavizaciji tr-žaške porote. Dolgo je že, odkar so se ita-lijanski nacionalci skregali s pametjo tako po-šteno, da je izključeno med njimi in njo celo vsak začasen kompromis. Kakor bik, ki se je razkoračil na železniški progi, misleč da vstavi prihajajoči brzovlak, se tržaška »liberalna«, sicer pa eminentno nazadnjaška klika trudi, da bi zajezila toku časa pot in onemogočila pravice pridobitve, ki so bile že davno potrebne ne sam vsled splošnega človeškega razvika, marveč tudi zato, da se napravi konec stari-m škandalom, ki so bili preveč nečastni celo za Avstrijo. Kakor nemški junckerji in ogrski magnati si hočejo tudi tržaški italijanski nacio-nalci ohraniti premoč tudi tam, kjer jim abso-lutno ne gre. Kakšno škodo naj ima italijanski narod od tega, da se da Slovincem, česar po-trebujejo za svoje življenje in za svoj razvoj. Čemu bi neki morali Italijani pretakati solze, ako sodijo slovenskega obtoženca v sloven-skem jeziku pred slovenskimi porotniki. Am-pak italijanski nacionalci si domišljajo, da mo-rajo tudi protestirati proti temu, tudi proti tej pravici. Na imenovanem protestnem sestanku so govorili odvetniki o vsem, samo o dveh poglavitnih točkah ne. Pozabili so povedati, da tržaška porota se ne imenuje zato, ker je na-menjena Tržčanom, marveč zato, ker se vrši v Trstu, dočim spada v delokrog tržaške po-

rote več takozvanega slovenskega kakor pa italijanskega ozemlja. In pozabili so se dotak-niti dejstva, da ni nič bolj krivičnega, kakor soditi obtoženca v tujem jeziku pred tržaškimi porotniki v trenutku, ko obstoji možnost, so-diti ga v jeziku, ki ga razume. Ampak zdi se nam, da bi bilo neumno, preveč prekrakati se z ljudmi, ki so izgubili vsak smisel za resne stvari in ki s svojimi govorancami apelirajo le na one, ki nimajo ne razsodnosti niti ne do-volj razvitega čuta pravičnosti. Kakor preko junckerjev pojde zgodovina zmagonosno tudi preko italijanske nacionalistične klike, o ka-teri se pač ne bo moglo dejati, da je bilo sad resnične italijanske kulture.

Smrtina obsodba. Pred tržaško poroto je bil težak Peter Jakomin iz Dekan v Istri obsojen na smrt na vešalih, ker je ponoči od 18. na 19. februarja umoril nekega Ant. Udo-viča iz Kubede.

Vestnik organizacij.

Za'ozba »Zarje« ima sejo n o c o j ob 8 v uredništvu. Centralni odbor »Vzajemnosti« v Ljubljani ima v danes dne 31. maja točno ob 8. zvečer redno mesečno sejo. **Krakovo-Trnovo.** V soboto 1. junija zvečer diskusij-ski sestanek članov »Vzajemnosti« gostilni »pri Krakovčanu«. Vabi se na obilen poset.

Skojka Loka. V nedeljo 2. junija dopoldne je v dru-štvenem lokalu mesečni sestanek članov »Vzajemnosti«, na katerem predava govornik iz Ljubljane.

Postojna. V nedeljo 2. junija popoldne shod, na kate-rem poroča govornik iz Ljubljane.

Državni zbor.

Dunaj, 30. maja 1912.

Danes so tudi za poslance minili binkoštni prazniki; za druge ljudi je bil že v torek zopet delavnik. Zbornica se je zopet sešla in je imela danes mirno, četudi čez potrebo dolgo sejo. Alj po tem se ne da nič soditi, zakaj v zraku plava vendar obstrukcija. Ta nevarnost preti zlasti od dveh strani. Hrvaški poslanci iz Dal-macije so srditi, ker še ni odpravljen komisa-rijat na Hrvaškem, razburjeni so pa tudi ru-sinski poslanci, ker še ni izšlo cesarsko ročno pismo, ki jim je bilo obljubljeno z zagotovilo-m, da dobe vseučilišče. Rusinski poslanci so pri-peljali tudi že obstrukcijske instrumente, ki so jih rabili v gališkem deželnem zboru, s se-boj. Do torka hočejo še počakati in dotlej so shranili piščalke, trobente, raglje itd. v svoji klubovi sobi. Torek pa označujejo za zadnji termin. Če do tedaj ne izide cesarsko ročno pismo, hočejo brez obzira pričeti z obstruk-cijo.

Zbornica nadaljuje drugo čitanje.

službene pragmatike.

Razprava je dospela dotle, da prideta jutri generalna govornika na vrsto. Pravza-prav bi se bilo to lahko že danes zgodilo, če ne bi bili nekateri poslanci prav nepotreb-nem govorili na dolgo in široko o rečeh, ki so že nešteto krat povedane in premlele. Predsednik je otvoril sejo ob 11. dop.

Finančni minister je predložil zakonski načrt o prodaji nekaterih predmetov iz nepre-mičnine državne posesti.

Potem se prehaja na dnevni red: Služ-bena pragmatika.

Posl. Pantz: Uradništvo je že tako zadol-ženo, da je v tem nevarnost za redno upravo. Kriva je mala plača, zakaj vsak slučaj bolezni in vsaka nezgoda požene uradnika v dolgove. Sedanja regulacija bo le malo zalegla; radi-kalne pomoči ni pričakovati od nje. Kar name-rava vlada storiti, je povsem nezadostno. Pru-sija ima veliko manj uradnikov, pa je pred par leti izdala 200 milijonov mark za časovno avanziranje. Pri nas se poizkuša s 27 miljoni. — Glede na določbe o društveni in koalicijski pravici meni govornik, da se njih pomen zelo precejšuje, češ da bodo to vedno paragrafi iz kavčuka, in le za to gre, kako se bodo upo-rabljali v praksi. Vlada je večkrat obljubila, da bo s prihranki v upravi pokrila višje stroške za časovno avanziranje. Zgodilo se pa ni v tem oziru še nič, in sodeč po zadnjih be-sedah ministra za notranje zadeve nima vlada niti namena, da kaj stori. Zadnjih deset let so izdatki za osebe skoraj redno za 20 milijonov na leto, skupni upravni stroški za 175 miljo-nov na leto naraščali, in zdaj smo na tem, da prekoračimo 200 milijonov na leto. Kriva je popolna brezbriznost vlade za upravno refor-mo. Na Kitajskem odrezujejo kite, pri nas se pa neprenehoma podaljšujejo. Vlada razpošilja vprašalne pole, kaj da pravzaprav manjka v upravi; vprašuje torej, čemu je na svetu. Značilno je, da je na Nižjem Avstrijskem 177 juristov na politični upravi; na vsem Sakson-skem je le 94 uradnikov jurisov, vstevši one pri ministrstvu za notranje zadeve.

Končno predlaga Pantz sledečo

resolucijo:

Vlada ima podati uradnikom garancijo, da bodo udeleženci pri prihrankih, ki se do-sežejo v upravi. S tem bodo pridobljeni za uspešno sodelovanje pri reformi in to je edina pot do radikalne rešitve uradniškega vprašanja.

Rašin (mladočeh): V finančnem odseku je dr. Steinwender dejal, da bi se stroški ča-sovnega avanziranja lahko dobili, če se zniža število uradnikov. To velja morda za alpske dežele, na Češkem pa uradniki ne morejo zma-govati svojih poslov.

Schoiswohl (kršč. soc.) se je po svoje stari navadi zopet podal na polje demagogije, kjer mu vedno najbolj ugaja. Najprej je govoril o državnih prispevkih za duhovnike, potem je pa začel jokati, da se ne izpolnjujejo opravič-e-ne zahteve državnih gozdarskih delavcev. S tem je Schoiswohl sleparil, ker more vedeti, da nima zakon o službeni pragmatiki nič opravi-ti z gozdarskimi delavci, Novembra 1. 1911., ko je bila regulacija za državne delavce na dnevnem redu, je Schoiswohl lepo molčal in je prepuščal socialistom delo in boj. Potem je prišel z »željo«, da bi se vpeljala penzija za cestarje. Tudi to je politično sleparstvo, ker ve, da je ta svar že gotova pri poljedelskem

ministrstvu in da se razglasi dne 18. avgusta. To je bilo sklenjeno, davno preden je dični Schoiswohl odprl usta.

Govoril je še poslanec **Tonelli**, potem sta bila izvoljena za generalna govornika: Proti baron Hock, za dr. Sieslowicz. Oba prideta jutri do besede. Potem se prične specialna debata.

Nadaljevala se je še razprava o nujnih predlogih zaradi

reforme hišnonajemniškega davka.

Zaključno besedo je imel posl. dr. Šubrt, ki je naglašal potrebo, da se reformirajo di-rektni davki v tem zmislu, da se ima davek vjemati z davčno močjo.

Interpelacije.

Domobranski minister **Georgi** odgovarja na nekatere interpelacije.

Posl. **Schacherl** in sodrug! interperirajo za-radi nekega žandarija, ki je v Pobrežu pri Ptu-ju usmrtil neoboroženega v postelji ležečega posestnikovega sina.

Posl. **Lewicky** in tovariši interperirajo za-radi rusinske univerze.

Posl. **Okunievsij** zahteva, da se odgovor na to interpelacijo ne zavlači.

Prihodnja seja jutri ob 11. dopoldne.

Naučni odsek.

Naučni minister je dobil na današnji seji **nezaupnico**. Predlagal jo je češki socialist **To-mašek** zaradi zdajšnjih ministrovih izjav v od-seku. Predlog, da se ministru izreče obžalo-vanje, je bil sprejet. Proti so glasovali samo krščanski socialci in Poljaki, pa slovenski klerikalec **Vrstovšek**. To se je jezil, ker so se mu opozicijski poslanci smejali, ker je gla-soval proti predlogu. Vrstovšek je še pred kratkim vodil v odseku nekakšno obstrukcijo; poslanci so mu torej dopovedali, da se mu la-hko smejejo, če glasuje zdaj za vlado. »Opo-zicijskalec« Vrstovšek je nato temeljito molčal.

Proračunski odsek.

Finančni minister **Zaleski** je imel danes v proračunskem odseku dolg govor; naglašal je, da med »malim« in »velikim« finančnim načr-tom ni druge razlike kakor ta, da bi se even-tualno izvršil mali, potem pa veliki. Najprej je treba 30 milijonov, da se pokrije zboljšanje urad. plač, minister upa, da pride zboljšanje »že« leta 1913, v veljavo, ali najprej je treba pokritja. Nujno je tudi saniranje dež, financ.

Med najvažnejšimi deli je **reforma davka na poslopje**. Za reformo hišnonajemniškega davka sta merodajna dva momenta: 1. Da se v sedanjih razmerah vlada ne more odredi-te-mu dohodku; 2. Da mora reforma koristiti tudi najemniku, ne pa le hišnemu posestniku.

Brambni odsek.

Ker je načelnik prečital nov zapisnik o seji z dne 2. maja, kakor so zahtevali sociali-sti, so danes socialni demokratije opustili ob-strukcijo. Domobranski minister **Georgi** je ob-ljubil nvelo o odškodninah za vojake, ki po-stanejo med službovanjem nesposobni za delo, in o preskrbi vdov in sirot.

Trešić predlaga, da se pri volitvah na no-ben način ne sme rabiti vojska in domobran-stvo.

Vsem organizacijam.

Izvrševalni odbor poziva vse strankine or-ganizacije (izvzemši podružnice kranjske zve-ze »Vzajemnosti«), da pošljejo nemudoma stran-kinemu blagajniku svoja letna poročila za mi-nulo leto. Obenem se naznanja, da je z novim letom prevzel posle strankinega blagajnika so-drug dr. Jos. A. Tomšič, do katerega naj se od-

Izvrševalni odbor.

ZADNJE VESTI.

RUSINSKO VSEUČILIŠČE.

Dunaj, 31. maja. Naučni minister **Hussarek** pokaže danes načelništvu rusinskega kluba na-črt cesarskega ročnega pisma o rusinskem vseučilišču. V tem pismu ne bo navedeno me-sto, kje da se ustanovi vseučilišče. Dasi že Rusini, da se ustanovi univerza v Lvovu, se vendar ne bodo razburjali, če ne bo mesto nave-deno, če bodo le prehodne določbe ugodne. Vla-da upa, da bo ročno pismo podlaga za nova po-gajanja, in da ne pride do obstrukcije, s katero so Rusini mislili pričeti prihodnji terek. Rusini bodo še razpravljali z drugimi strankami.

PREPOVEDANE KINEMATOGRAFIČNE PREDSTAVE.

Dunaj, 31. maja. Nekatera tukajšnja kine-matografična podjetja so nabavila filme o **bojih v Budimpešti**, ki so bili zadnji teden v četrtak in petek. Policija je prepovedala te pred-stave.

Z BOJIŠČA DELA.

Warnsdorf, 31. maja. V Čopičevi tovarni za celuloid se je podrl odev in težko poškodo-val sedem delavcev.

STAVKOVNO GIBANJE.

Dječin, 31. maja. Na severnem Češkem je izbruhnilo med tekstilnimi delavci mezdno giba-nje. V Preušerjevi tovarni v Warnsdorfu stavkajo delavci. Industrijski so razglasili čez warnsdorfsko tovarno izpor.

POLOŽAJ NA OGRSKEM.

Sporazum v volilni reformi.

Budimpešta, 31. maja. Na konferenci klubskih načelnikov se je dosegel včeraj popo-dne sporazum v vprašanju volilne reforme. Konferenca je trajala štiri ure.

Proti delavcem.

Budimpešta, 31. maja. Glavna razlika v vprašanju volilne reforme med opozicijskimi strankami v vprašanju volilne reforme je bila v tem, da je Justh zahteval volilno pravico za 2,800.000 volilcev. Na predvčerajšnji konferenci se je dosegel sporazum, da se je zmanjšalo šte-

vilo volilcev med poljedelskimi in industrijskimi delavci v toliko, da bo vseh volilcev 2 milijona 400.000, ki morajo biti ogrski državljani, večji branj in pisave ter stari 24 let.

Odstop nadžupana.

Budimpešta, 31. maja. Budimpeštanski nadžupan Koloman Fülepp je obvestil magistrat, da je odstopil od nadžupanstva.

POVODNI NA OGRSKEM. Neprestani nalivi.

Budimpešta, 31. maja. Med Karansebešom in Ferdinandovo gorjo je železniška zveza prekinjena. V vsem aradskem komitatu dežuje neprenehoma. Polovica kraja Solymnos je pod vodo, v Novi Moldavi se je porušilo osem hiš. V Dimrihu dežuje neprenehoma. Valovi preplavljajo polja, odplavili so že 40.000 kosov stavbnega lesa. Odtrgali so 200 metrov jeza industrijske železnice.

Smrtne žrtve.

Budimpešta, 31. maja. Katastrofalna poudenja je ugrabila življenje 60 do 80 osebam. Večina utopljenec so otroci in starčki.

STAVKA LONDONSKIH PREVOZNIKOV.

Stavka se nadaljuje.

London, 31. maja. Nade na konec stavke so zelo neznanne. V zadnjem hipu se je nenadno položaj še poslabšal, so zvedeli delavci, da se uvažajo izven Londona stavkajoči. Stavkovni odbor vsled tega preti z razširjenjem stavke čez vso Veliko Britanijo.

Zborovanje podjetnikov.

London, 31. maja. Londonska trgovska zbornica je imela zborovanje, kjer so gospodje miho klicali na pomoč vlado zoper stavkajoče. Zlasti jih bodejo v oči straže stavkajočih, ki pazijo, da se stavka ne kazi.

TURČIJA.

Viharen ministrski svet.

Carigrad, 31. maja. Predčerašnji ministrski svet je bil zelo vihar. Vsi ministri razen velikega vezirja, vojnega ministra in šejka il Islame so zapustili posvetovalnico. Listi so dobili naročilo, naj nič ne pišejo o kakšni krizi.

NEMIRI V ALBANIJI.

Inspekcijsko potovanje.

Carigrad, 31. maja. Notranji minister Adil bej se je vrnil z inspekcijkega potovanja po Albaniji in Makedoniji ter se je udeležil včerajšnjega ministrskega sveta.

Spopadi na srbsko-turški meji.

Belgrad, 31. maja. V zadnjem času se množe napadi roparskih albanskih čet v Srbiji. Predčerašnjem so napadli Albanci in turški orožniki južno od Prokuplja srbsko patroljo, obstoječo iz podčastnika in dveh vojakov, ter jo pobili. V Vranju so ranili Albanci dva možka.

NEMIRI NA CIPRU.

Mrtvi in ranjeni.

Atene, 31. maja. V Limazolu na Cipru so izbruhnili nemiri. Izgrede v ponedeljek so povzročili prepripi pijancev. Neki Turek je zabodel dva Grka, nakar je dalo zvoniti grško prebivalstvo plat zvona in hotelo napasti turški del mesta. Policija je potisnila množico nazaj, ki je napadla baze in jih oplenila. Tudi mošejo so napadli. Policija je ustrelila srpa v zrak, potem pa v množico; štiri osebe so bile mrtve, osemdeset ranjenih. Nad Limazolom so razglasili obsest stanje; angleška garnizija je pripravljena. Tudi pri predčerašnjih izgrelih je bilo mnogo ranjenec. Nemiri so izbruhnili tudi v Nikosiji, kamor je odšel oddelek angleških vojakov, da napravi red.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Konferenca.

Carigrad, 31. maja. „Tanin“ piše: V političnih krogih so uverjeni, da bi konferenca ne zbližala Italije in Turčije; samo manjšina je za konferenco. Angleška je proti konferenci, ker ne pričakuje od nje nobenega uspeha.

Okupacija Kiosa?

Rim, 31. maja. „Corriere d' Italia“ poroča iz Aten, da Italijani v najbližjem času zasedejo Kios. Preje zasedejo morda še otočič Nikario.

Izgon.

Solun, 31. maja. Policiji so naročili, naj pazi, da zapuste vsi izgnani Italijani v določenem času Solun. Ker ne nameravajo zapreti italijanskih trgovin, sodijo, da izpor ne bo imel nobenih gospodarskih težkoč.

Italijanski poraz?

Pariz, 31. maja. Krožijo vesti, da je doletel Italijane pri Buha mezu poraz. Turki so napadli 5000 Italijanov na pohodu in jih zagnali po štirurnem težkem boju proti obali. Italijani imajo baje 135 mrtvih in ranjenih.

BELGIJSKE VOLITVE.

Volilni izgreli.

Bruselj, 31. maja. Klerikalen volilni shod, ki so se ga udeležili skoro vsi ministri, je dal povod za velike izgrede. Opozicijska množica je sprejela klerikalne voditelje z burnimi demonstrativnimi klici. Shod je moral zborovati za zaprtimi vrati. Župan in žandarmerijski poveljnik sta morala osebno posredovati. Ko so zapuščali ministri v spremstvu klerikalnih študentov shod, jih je množica sprejela z oglušnim žvižganjem in vihtela palice. Pred socialističnim »Delavskim domom« je prišlo do hudega pretepa med socialisti in klerikalnimi študenti; socialisti so zapodili študente v beg. Policija je rabila orožje, ranila veliko število oseb, še več jih je pa aretirala. Neprenehoma demonstrira množica proti ministrom; njih vozovi se ne smejo več pokazati na ulici.

MAROKO.

Izpad.

Berolin, 31. maja. »Tageblatt« poroča iz Pariza: Iz Feza je došlo poročilo, da je ojačeno francosko vojaštvo v sredo prvič uprizorilo izpad proti Berberom na severu Feza. Ni še znano, kako se je izpad posrečil.

Mir v Fezu.

Fez, 31. maja. Predsnočno noč je bil mir. Naše izgube so en mrtev častnik, dva težko, trije lahko ranjeni in 60 ranjenih vojakov. Sovražniške izgube so velike; v nekem prekopu so našli 35 trupel.

Odbit napad.

Pariz, 31. maja. General Lyautey je brzojavil predčerašnjem, da je odbil hud napad Berberov na severni del Feza. Več sto Berberov je udrl v mesto; boj je trajal vso noč in šele drugo jutro so bili Berberi odbiti.

VOLITEV PREDSEDNIKA ZEDINJENIH DRŽAV.

Roosevelt zmaga.

Novi Jork, 31. maja. Skoro v vseh državah, kjer so bile prve volitve, je izvojeval Roosevelt odločno zmago. V Novem Jorku so napravile Rooseveltove zmage velik vtisk. Voditelj republikancev mu je sporočil, da se loči od Tafta in pripelje 16 delegatov v njegov tabor.

VSTAJA V MEHIKI.

Vladna zmaga.

Pariz, 31. maja. »Figaro« poroča iz Mehike: Zmaga vladne čet nad uporniki se potrjuje. Vstaši so se razbežali na vse strani v največjem neredu. Velik je moralni vtisk poraza rebelov. V kratkem osvoje vladne čete vso provincijo Cihuhuo, ki je v rokah upornikov.

WRIGHT JE UMRL.

Dayton (Ohio), 31. maja. Včeraj je umrl znani letalec Wilbur Wright.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in salaga založba Zarje.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Listnica uredništva:

Osa: Preosato!

Najlepši razgled

na karavanške in kamniške planine je z

Visokega na Golovcu

(restavracija gosp. Fr. Anžiča)

Za obilen obisk se priporoča

Fr. Anžič, restavrater.

M. Zor, Ljubljana, Sv. Petra c. 38.

oblastveno kcesloniran pokončevalec podgan, miši in mrčes.

Priznalno pismo:

Podpisani potrdim, da je gospod Miroslav Zor izvršil v moji hiši št. 37 in pripadajočem gospodarskem poslopu pokončanje miši in podgan, in sicer potom nastavljenja strupenih pastilj. — Tekom osmih dni in še preje ni bilo čutili nobene živali več. Z uspehom sem zelo zadovoljen ter priporočam gosp. M. Zora v navedeni lastnosti.

Glince, 20. dec. 1911.

Josip Tribuč.

Zdravilišče Toplice

na Kranjskem, postaja Dolenjske železnice Straža-Toplice.

Akroterme (toplice z mehko vodo) 38° C, kopališče z zdravilno pitno vodo. Izredno učinkuje proti trganju, protinu, ishlji, nevralgiji, kožnim in ženskim boleznim. Veliki kopalni bazini, posamezne in močvirne kopeli. Udobno urejene tujske, igralne sobe in sobe za družbe. Zdravo podnebje. Gozdna okolica. Dobra in cena prehrana. Sezija od 1. maja do 1. oktobra. Prospekte pošilja brezplačno in daje pojasnila Kopališka uprava.

Razglas.

Po nalogu c. kr. generalne direkcije zemljiškega katastra na Dunaju se je triangulacija in poligonacija ozemlja občine Idrija, ki se ima na novo izmeriti, že pričela po c. kr. višjem evidenčnem zemljemercu g. F. Prasmaierju. To se javno naznanja s pozivom, da se kar najbolj podpira imenovani uradnik od strani prebivalstva pri tem delu, ki bo v veliko korist zemljiških posestnikov samih.

Postavljeni signali, količki in sicer markacijska znamenja se morajo brezpogojno obvarovati. Kdor bi proti temu ravnal, bo strogo kaznovan.

Mestno županstvo v Idriji,

dne 30. maja 1912.

Župan:

IVAN ŠTRAUS.

Kupujte „Zarjo“.

Delavske zadruga za Trst, Istro in Furlanijo

vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

Cenjeni zadružniki!

Promet naših zadrug v društvenem letu 1911.—1912., ki se zaključil dne 30. junija, je zelo vspodbujevalen in obeta izredno dobro bilanco. Vsa zadružna skladišča so napredovala. Letos bomo dosegli milijon in dvestopetdeset tisoč kron razprodaje.

Pod jako dobrimi avspicijami smo priklopili kopersko zadrugo „Unione Cooperativa“. Novih skladišč se pa v tekočem letu ni ustanovilo. To pa zaradi tega, ker smo uporabili ves naš trud in vse naše denarne moči v konsolidiranje obstoječih skladišč in pa v priprave za bodočo fuzijo drugih obstoječih zadrug in za otvoritev novih skladišč. V zadružni pekarni bodo stroji kmalu uvedeni. Delo je že pri kraju. Vrše se priprave glede zgradbe centrale s strojnimi napravami za obdelovanje in razpošiljanje mleka vsem tržaškim skladiščam, glede zgradbe centrale za obdelovanje svinjskega mesa in glede otvoritve skladišča za prodajo obuv in oblek.

Ako bo tekoče leto, leto konsolidiranja, proučevanja in priprave, bi moralo biti prihodnje leto pridno pripravljene ekspanzive.

Ako bo dobilo vodstvo pri svojih članih dovolj denarne podpore, da uresniči v prihodnjih mesecih svoje načrte, bi se morale približati Delavske zadruga za Trst, Istro in Furlanijo v letu 1912.—1913. drugemu milijonu razprodaje.

Zato Vas vabimo, da sodelujete z vsemi svojimi močmi v dosego tega lepega uspeha. Poleg vstrajne agitacije za pridobivanje novih članov, nam daste najlepšo pomoč s tem, da — ako še niste — izplačate popolnoma svoj 20-kronski zadružni delež in da vložite svoje prihranke v naš

hranilni oddelek.

Sledeč zgledu najboljših zadrug, ki so nabrale v svojih hranilnih oddelkih milijonske vsote in dale tako impulz svojemu prometu, bomo dovolili tudi mi, začeti s 1. majem 1912.

5-odstotne obresti

na vseh hranilnih vlogah.

Tako Vam ne zagotovimo samo točnost, prosto vsakršnih uradnih zaprek, ki Vam je ne nudi nobena banka in nobena hranilnica, marveč Vam zagotovimo tudi večji dobiček.

Ako bode vlagali svoje prihranke v to cvetečo delavsko inštitucijo mesto v tuje zavode, bode do dobivali vedno večje koristi in donesli bode veliko razvoju Delavskih zadrug.

Ni ga med Vami, da bi bil bogat; naša zadruga je zadruga delavcev; toda ako združite Vaše individualne moči in jim daste skupno smer, tedaj vstvarjajo te moči prave čudeže.

Že sedaj smete gledati z opravičenim ponosom na te svoje Delavske zadruga. Pomagajte nam napraviti jih večje in, tako vedno močnejše! Tako bode imeli vedno večje gnotne koristi in pridobili si bode moralno zadoščenje, da ste prispevali zadružnemu napredku.

V mesecu maju 1912. se bode pridržalo vse stare hranilne knjižnice in izročilo nove z novimi pogoji. Stare knjižnice se izroči lahko, proti potrdilu prvega uslužbenca, v skladišču, kjer se člani navadno poslužujejo. Nove knjižnice se bo izročilo v teku osmih dni.

Vlaga in dviga se prihranke ne samo v zadružnem uradu, marveč tudi v vsakem zadružnem skladišču. Poleg tega so bile uvedene HRANILNE DOPISNICE od 5 kron za male prihranke z znamkami po 10 vin. Dopisnice in znamke se dobi lahko v vseh zadružnih skladiščih. Hranilne dopisnice, napolnjene s 50 znamkami, se zamenja lahko v vsakem skladišču Delavskih zadrug, ki dajo zanje PET KRON V ŠTETEM DENARJU. Vsote od pet kron naprej se sme izročiti, skupno s hranilno knjižico, v vsakem skladišču proti provizoričnemu potrdilu prvega uslužbenca.

V Trstu, aprila 1912.

Vodstvo.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Pirnat, Kolodvorska cesta.

Zupančič, Kolodvorska cesta.

Blaž, Dunajska cesta.

Sterkovič, Dunajska cesta.

Fuchs, Marije Terezije cesta.

Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Šubič, Miklošičeva cesta.

Šenk, Resljeva cesta.

Kanc, Sv. Petra cesta.

Treo, „

Kušar, „

Podboj, „

Bizjak, Bahoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama.

Svetek, Zaloška cesta.

Sešark, Šelenburgova ulica.

Suhadolc Anton, Zelena jama 50.

Dolenec, Prešernova ulica.

Pichler, Kongresni trg.

Ušeničnik, Zidovska ulica.

Kleinstejn, Jurčičev trg.

Wisiak, Gospodska ulica.

Stiene, Valvazorjev trg.

Košir, Hilsnerjeva ulica.

Sušnik, Rimska cesta.

Klanšek, Tržaška cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica.

Blaznik, Stari trg.

Kustrin, Breg.

Sever, Krakovski nasip.

Državni kolodvor.

Križaj in Kotnik, Šiška

Likar, Glince.

Jezeršek, Zaloška cesta.

Delavska hranilnica in posojilnica v Ljubljani

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom.)

Wolfova ulica št. 3, II. nadstropje.

Obreduje hranilne vloge po 4½%. Sprejema vloge na tekoči račun. Posojuje na osebni kredit in zastave, vredn. listine, hipoteke itd.

Uradije se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.